

2 **Vande Mataram -**
स्वातन्त्र्यसङ्घर्षाय स्वरप्रदातुः
वन्देमातरमस्य विरोधः अपराधः
एव - जयरामठाकुरः

3 सनातनहिन्दु-एकता-पदयात्रा
देहलीतः श्रीधामवृंदावनं प्रति
सहस्राणां सनातनीनामुपस्थितौ
प्रस्थिता

4 बेतिया - अद्य प्रधानमन्त्री
नरेंद्रः मोदी चंपारणे
विशालां जनसभां करिष्यति

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी नवदेहल्याम् राष्ट्रगीतस्य "वन्दे मातरम्" इत्यस्य पञ्चाशदुत्तरैकशत-तम्याः वर्षपूर्त्यवसरे स्मरणोत्सवस्य उद्घाटनम् अकरोत्

राष्ट्रगीतस्य गायनं कृत्वा वीडियो इति संस्थायाः प्रमाणपत्रं प्राप्तुं शक्नुवन्ति। नवदेहल्याम् इन्दिरागान्धी-इन्डोर-स्टेडियम् इति क्रीडाङ्गणे कार्यक्रमं सम्बोधयन् प्रधानमन्त्री अवदत् यत् वन्देमातरम् इति मन्त्रं, ऊर्जा, स्वप्नम्, संकल्पः च अस्ति। सः एतत् मन्त्रं भारतमातुः भक्त्याराधनयोः कृते प्रशंसितवान् यन्मन्त्रम् इतिहासे प्रति पुनः नयति, वर्तमानं आत्मविश्वासेन पूरयति, तथा च भविष्याय नूतनं साहसम् प्रयच्छति यथा किमपि संकल्पं साधयितुं शक्यते तथा च किमपि लक्ष्यं नास्ति यत् साधयितुं न शक्यते। गुरुदेवः रवीन्द्रनाथ टैगोरवर्यः एकदा उक्तवान् यत् बङ्किमचन्द्रस्य 'आनन्दमठः' न केवलं उपन्यासः, एतत् स्वतन्त्रभारतस्य स्वप्नः अस्ति। बङ्किमचन्द्र चट्टोपाध्यायः इत्यनेन लिखितस्य प्रत्येकस्य शब्दस्य गहनः अर्थः अस्ति। वन्देमातरम् इति गीतं प्रत्येकं युगे

प्रासङ्गिकम् अस्ति इति प्रधानमन्त्री दृढतया अवीचत्। नवदेहल्याः उपराज्यपालः विनयकुमार सक्सेना, केन्द्रीय-संस्कृति-पर्यटन मन्त्री गजेन्द्रसिंह शेखावतः, देहल्याः मुख्यमन्त्री रेखागुप्ता च अस्मिन् कार्यक्रमे भागम् अगृह्णन्। सुविख्यातः बाङ्गला-कविः उपन्यासकारः च बङ्किमचन्द्र चटर्जी इत्यनेन लिखितं वन्देमातरम् भारतस्य जागरणस्य प्रतीकरूपेण वर्तते। यथा-यथा ब्रिटिश-औपनिवेशिक-शासनेन स्वबन्धनं दृढीकृतम्, तथा तथा वन्देमातरम् भारतस्य स्वातन्त्र्य-आन्दोलने स्वरम् अवाप्नोत्। कालान्तरे, वन्देमातरम् इति स्वातन्त्र्ययोद्धाणां सामूहिकः घोषः अभवत्, मातृभूमिं प्रति प्रेमस्य भक्तेः च प्रतीकः, वैदेशिकशक्तिं विरुद्धं प्रतिरोधस्य घोषः च अभवत्। ध्यानास्पदं वर्तते यत् एतत् देशभक्तिगीतं संस्कृतभाषायां लिखितम् आसीत्।

हिमसंस्कृतवार्ताः - प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदीः नवदेहल्यां राष्ट्रगीतस्य "वन्दे मातरम्" इत्यस्य पञ्चाशदुत्तरैकशत-तम्याः वर्षपूर्त्यवसरे स्मरणोत्सवस्य उद्घाटनम् अकरोत्। अस्मिन् अवसरे प्रधानमन्त्रिणा स्मारक-मुद्रिकायाः मुद्रायाः च विमोचनं कृतम्। सः "vandemataram 150.in" इति अन्तर्जाल-सङ्केतस्य अपि उद्घाटनम् अकरोत्, यत्र नागरिकाः

भारतं मेलिसा-चक्रवातेन प्रभाविताय जैमैका-देशाय मानवीयसाहाय्यं प्रायच्छत्

हिमसंस्कृतवार्ताः - भारतं मेलिसा-चक्रवातेन प्रभाविताय जैमैका-देशाय मानवीयसाहाय्यं प्रायच्छत्। सामाजिक-माध्यमेन जैमैका-देशे भारतीय-उच्च-आयोगः अवदत् यत् भारतीय-वायुसेनायाः विमानमाध्यमेन प्रायः विंशति-टन-मितं मानवीय साहाय्यं तथा आपद्-निवारणसामग्र्यः च कैरिबियन-राष्ट्राय प्रेषिताः सन्ति। आयोगः अवदत् यत् उपशमन-सामग्रीषु भीष्म इति विशिष्टाघात-चिकित्सा-विभागः, अपि च चक्रवातात् अनन्तरं उद्धारकार्याणि कर्तुं अन्यानि आवश्यकानि आपूर्त्यः च सन्ति

सर्वोच्चन्यायालयः सार्वजनिकस्थलानि कुक्कुरैः अन्यपशुभिः च रक्षितुम् अवरोधान् प्रतिष्ठापनाय निर्देशान् अयच्छत्

हिमसंस्कृतवार्ताः - सर्वोच्चन्यायालयः अनेकान् निर्देशान् प्रायच्छत् येन प्रमुखेषु

सार्वजनिकस्थलेषु नागरिकाः निराश्रयेभ्यः कुक्कुरेभ्यः रक्षिताः स्युः सहैव सार्वजनिकस्थलानि राजमार्गाणि च आश्रयहीनेभ्यः पशुभ्यः विमुक्तानि स्युः। देशे आश्रयहीनानां पशूनां प्रबंधनम् उद्दिश्य स्वतः संज्ञानं स्वीकुर्वन् न्यायमूर्तिः विक्रम-नाथः, न्यायमूर्ति संदीपमेहता, न्यायमूर्ति एन.वी. अंजारिया इत्येतेषां पीठः आदेशं अयच्छत् यत् आश्रयहीनानां कुक्कुराणां प्रवेशम् अवरोधम् प्रत्येकं शिक्षणिकस्थानेषु, चिकित्सालयेषु, सार्वजनिक-खेल परिसरेषु बस-स्थात्रेषु रेलवेस्थात्रेषु च उचितावरोधकाः प्रतिष्ठापितव्याः।

बिहार-विधानसभा-निर्वाचनस्य द्वितीयस्य अन्तिमस्य च चरणस्य निर्वाचनस्य प्रचारः चरमोत्कर्षं प्राप्नोत्, दलनेतारः प्रचाराभियाने रताः सन्ति

हिमसंस्कृतवार्ताः - बिहार-विधानसभा-निर्वाचनस्य द्वितीयस्य अन्तिमस्य च चरणस्य निर्वाचनस्य प्रचारः चरमोत्कर्षं प्राप्नोत्। एन्. डी. ए. महागठबन्धन इत्येतयोः दलयोः वरिष्ठनेतारः प्रमुख प्रचारकाः च अन्यदलनेतृभिः सह मतदानक्षेत्रेषु भ्रमणं कुर्वन्तः सन्ति। औरंगाबादजनपदे एकां जनसभां

संबोधयन् भाजपादलस्य वरिष्ठनेता प्रधानमंत्री च नरेंद्रमोदी अकथयत् यत् एनडीएदलम् एव विकसितस्य विहारस्य निर्माणं करिष्यति। सः अकथयत् यत् बिहारः एनडीए दलस्य घोषणापत्रे विश्वसिति। सः आरोपं प्रख्यापितवान् यत् कांग्रेस-राजद-दले केवलं अपशब्दानां राजनीतिं कुरुतः। भभुआजनपदे एकाम्

अन्याम् जनसभां संबोधयन्, प्रधानमंत्री आरोपं प्रख्यापितवान् यत् राजद-कांग्रेस-दले बिहारस्य युवानः प्रथमं कर्तुं अनेकान् प्रयासान् अकुरुताम् परञ्च तयोः एताः योजनाः विफलीभूताः। सीमांचल, मगध, शाहाबाद, चम्पारण इत्येतेषु मण्डलेषु विभिन्नेषु दलानां नेतारः सघनानि निर्वाचन-अभियानानि आचरन्ति। ३ पृष्ठे..

सुभाषितम्

एकोऽप्यमात्यो मेधावी,
शूरो दक्षो विचक्षणः।
राजानं राजमात्रं वा,
प्रापयेन्महती श्रियम्।।
भावार्थः- भावार्थः- यदि किसी राज्य में केवल एक भी मन्त्री बुद्धिमान, शूरवीर, कार्यकुशल तथा विद्वान् हो तो वह राजा या राज्य के प्रशासन से बहुत अधिक सम्मान और श्रेय प्राप्त करता है।

हिमसंस्कृतवार्ताः

हिमसंस्कृतवार्तापत्रस्य
एकवर्षस्य सदस्यता

१०० ₹

One year subscription to the daily
Sanskrit newspaper is Only 100 Rupees
To subscribe, text us a message
saying hello on the number below.

7876636263

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धीनां कृते,
राजनैतिक-सांस्कृतिकविचारणाञ्च
कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम्, प्रकाशनम्

जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य समुखे

कस्बा कोटला जिला कांगड़ा हि.प्र.

पत्रव्यवाहसङ्केतः-१७७९११

सङ्केतः- प्रबन्धनिदेशिका- शिवानी शर्मा हिमसंस्कृतम्

भारतम् पाकिस्तानं विरुध्य आरोपं प्राख्यापयत्

भारतम् पाकिस्तानं विरुध्य आरोपं प्राख्यापयत् यत् तस्य गुप्तावैध-परमाणु-गतिविधयः तस्य इतिहासानुरूपं सन्ति, यानि दशकेभ्यः अवैधयाते, निर्यात-नियन्त्रणोल्लंघने, गुप्त-सहयोगे, परमाणुप्रसारे च केन्द्रिताः सन्ति। नवदेहल्यां वार्ताहरान् संसूचयन् विदेशमंत्रालयस्य प्रवक्ता रणधीर-जायसवालः प्रोक्तवान् यत् भारतं सर्वदा अंतरराष्ट्रीय-समुदायस्य ध्याने पाकिस्तानस्य एतादृशान् कार्याचरणान् प्रति आकर्षितम् अकरोत्।

विधानसभासमित्या पुनः मुख्यमंत्रीशगुन-योजनायाः सन्दर्भे प्रतिवेदनं याचितम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - **शिमला।** विधानसभायाः कल्याणसमित्याः अध्यक्षः मोहनलालब्राह्मण इत्यस्य अध्यक्षतायां २०२५ तमस्य वर्षस्य नवम्बर ६, ७ दिनाङ्कयोः गोष्ठी अभवत् । विधायकः विनोदकुमारः, रीनाकश्यप, लोकेन्द्रकुमारः, चंद्रशेखरः, सुदर्शनसिंहः बबलू, विनोदः सुल्तानपुरी, एवं अनुराधा राणा अस्यां सभायाम् उपस्थिता अभवन् । सभायां समितिः जनजातीयविकासविभागस्य आग्रहसंख्या ३१ इत्यस्य अन्तर्गतं वित्तीयवर्षस्य २०२२-२३ अनुदानयाचनानां निरीक्षणस्य आधारेण, १३ तमायाः विधानसभायाः समित्याः ४३ तमे मूलप्रतिवेदने (वर्ष २०२१-२२) १६ तमे कार्यविधिप्रतिवेदने निहितानाम् अनुशंसानाम्/टिप्पणीनां विभागीयप्रतिक्रियाणां समीक्षां कृतवती । ततः कतिपयेषु बिन्दुषु अनुशंसाः/टिप्पण्यः नवीनीकरणं कृत्वा विभागाय अग्रे कार्यविधिं कर्तुं प्रेषयितुं निर्णयः कृतः । एतदतिरिक्तं समितिः राज्ये संचालितस्य मुख्यमन्त्री शगुनयोजनायाः संवीक्षणस्य आधारेण प्रश्नावल्यां प्राप्तानां विभागीयानाम् उत्तराणां समीक्षां कृत्वा तस्य समीक्षां कृत्वा केषुचित् बिन्दुषु सन्तुष्टिं प्रकटयित्वा पुनः अनुशंसाः/टिप्पण्यः कृत्वा तस्मिन् विषये मौलिकं प्रतिवेदनं निर्मातुं निर्णयं कृतवती ।

हिमाचलप्रदेशे - समग्रशिक्षायाः निपुणलक्ष्यविद्यालयेषु सर्वेक्षणम् सम्पन्नम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - **डॉ पद्मनाभः, शिमला।** समग्रशिक्षायाः पक्षेण निपुणलक्ष्यविद्यालयकार्यक्रमान्तर्गतं प्रथमा द्वितीया च श्रेण्योः विद्यार्थिनां अन्त्यरेखासर्वेक्षणम् सफलतया सम्पन्नम् । एतद् सर्वेक्षणम् नवम्बरमासस्य षष्ठसप्तमदिनयोः प्रान्तस्य आश्वीयधिकचतुर्शतसु (४८०) चयनितेषु निपुणलक्ष्यविद्यालयेषु एककाले आयोजितः । समग्रशिक्षाविदेशकः श्रीराजेशशर्मा इत्यस्य मार्गदर्शनेन आयोजितस्य अस्य सर्वेक्षणस्य उद्देशः आसीत् — विद्यालयेषु प्रवर्तमानानां शैक्षणिकपरिष्कारप्रयत्नानां प्रभावस्य मापनं च, बालानां अधिगमस्तरे जातपरिवर्तनस्य मूल्यांकनं च । अन्त्यरेखासर्वेक्षणस्य माध्यमेन इदं जायते यत् समग्रशिक्षायाः शैक्षणिकहस्तक्षेपेः विद्यार्थिनां अधिगमक्षमतायां कियत् प्रभावः जातः इति । अस्मिन् सर्वेक्षणे प्रथमा द्वितीया च कक्षायाः बालकानां संज्ञानात्मकविकासः, भाषासाक्षर्यविकासः, शारीरिकः सामाजिकः भावनात्मकः नैतिकश्च विकासः, सौन्दर्यसंस्कृतिकविकासश्च मूल्यांकितः । सर्वेक्षणात् पूर्वं शिक्षकेभ्यः युगपत्पुनश्च

(ऑनलाइन ओरिएण्टेशन) नाम प्रशिक्षणसत्रं आयोजितं यत्र सर्वेक्षणस्य रूपरेखा मूल्यांकनविधयश्च सम्यक् बोधिताः । एतस्मात् पूर्वं समग्रशिक्षायाः पक्षेण निपुणलक्ष्य-बेसलाइन-सर्वेक्षणम् मईमासस्य त्रिंशत् एकत्रिंशच्च दिनयोः प्रान्तस्य २६३८ विद्यालयेषु आयोजितम् । तस्मिन् सर्वेक्षणे प्रथमा द्वितीया च श्रेण्योः विद्यार्थिनां पठने लेखने गणनायां च स्थितिं माप्य तेषां अधिगमस्तरे निश्चितः । तेषां परिणामानुसारेणैव समग्रशिक्षाया ४८० निपुणलक्ष्यविद्यालयाः चयनिताः, तत्र शिक्षकेभ्यः विशेषप्रशिक्षणं शैक्षणिकसामग्री च प्रदत्ता, आवश्यकशैक्षणिकहस्तक्षेपाणां योजनापि निर्मिता, येन विद्यार्थिनां अधिगमस्तरे परिष्कारः साध्येत । निपुणलक्ष्यविद्यालयाः गुणवत्तापरिष्कारस्य दिशि दृढपदानि चयनिताः निपुणलक्ष्यविद्यालयाः गुणवत्तापूर्णप्राथमिकशिक्षाकेन्दुरूपेण विकस्यमानानि । एषु विद्यालयेषु श्रेष्ठशिक्षणप्रक्रियाः, संसाधनानां यथोचितोपयोगः, नवाचारप्रवर्तनस्य प्रभावीप्रयोगश्च सुनिश्चितः । विद्यालयाः बाला (Building as Learning Aid) आधारितशिक्षणपर्यावरणरूपे परिवर्तिताः, यत्र भित्तयः श्वापत्यसंरचनाश्च अधिगमसाधनरूपे प्रयुज्यन्ते । शिक्षकेभ्यः विशेषप्रशिक्षणं प्रदत्तम्, नवाचारीशिक्षणविधयः प्रोत्साहिताः, विद्यार्थिनां प्रगतेः सततम् निरीक्षणं च क्रियते ।

Vande Mataram - स्वातन्त्र्यसङ्घर्षाय स्वरप्रदातुः वन्देमातरमस्य विरोधः अपराधः एव - जयरामठाकुरः

हिमसंस्कृतवार्ता: - **शिमला।** शुक्रवासरे राजधान्यां शिमलानगरे भाजपेति दलेन राष्ट्रगीतस्य वन्देमातरमस्य निर्माणस्य १५० वर्षाणां पूर्णतायां कार्यक्रमस्य आयोजनं कृतम् । पूर्वमुख्यमन्त्री विपक्षनेता च जयरामठाकुरः अवदत् यत् वन्देमातरम् भारतस्य स्वातन्त्र्यसङ्घर्षस्य अमरगीतं वर्तते, यत् कोटिकोटिभारतीयानां मध्ये अपारं देशभक्तिं, साहसं, आत्मविश्वासं च प्रवर्तयति । अस्य इतिहासः, रचना, पृष्ठभूमिः, स्वातन्त्र्य-आन्दोलने भूमिका च अत्यन्तं महत्त्वपूर्णा अस्ति । सः अवदत् यत् केन्द्रे नरेन्द्रमोदीसर्वकारस्य सत्तां प्राप्तस्य अनन्तरं यदा राष्ट्रियमहत्त्वपूर्णेषु कार्यक्रमेषु, उत्सवेषु च वन्देमातरम् गायितुं नियमः अभवत् तदा कानिचन दलानि तस्य आक्षेपं कृतवन्तः । येषु राज्येषु काङ्ग्रेससर्वकारस्य सत्ता आसीत्, तेषु तस्य विरोधः अभवत् । देशस्य स्वातन्त्र्यसङ्घर्षे विजयस्य, उत्साहस्य च प्रतीकं जातम् अस्य गीतस्य विरोधः अपराधात् न्यूनः नास्ति । वन्देमातरमगीतस्य विरोधं कृतवन्तः तेषु काङ्ग्रेसपक्षः अपि अन्यतमः आसीत् । २०१९ तमे वर्षे यदा मध्यप्रदेशे काङ्ग्रेससर्वकारः संक्षेपेण सत्तां प्राप्तवान् तदा सचिवालये वन्देमातरमगीतस्य गायनस्य प्रतिबन्धः अभवत् । अन्येषु राज्येषु अपि काङ्ग्रेस-पक्षः तस्य मित्रराष्ट्राणि च एकेन प्रकारेण वा वन्देमातरमगीतस्य विरोधं कुर्वन्ति ।

संविधानस्य अनुच्छेदः ५१ (क) कथयति यत् संविधानस्य पालनम्, राष्ट्रध्वजस्य राष्ट्रगीतस्य च सम्मानम्, राष्ट्रिय-आन्दोलनस्य प्रेरणादायक-आदर्शानाम् आश्रयः च मौलिकाः कर्तव्याः सन्ति ।

वन्देमातरम् न केवलं राष्ट्रगीतं, राष्ट्रस्य आत्माः अनुरागठाकुरः

हिमसंस्कृतवार्ता: - **शिमला।** हमीरपुरलोकसभाक्षेत्रस्य पूर्वकेन्द्रीयमन्त्री तथा संसदसदस्यः अनुरागसिंहठाकुरः अवदत् यत् भारतस्य एकतायाः, अखण्डतायाः, एकतायाः, स्वातन्त्र्यस्य च महान् यज्ञे राष्ट्रियनेतृणां प्रेरणायां राष्ट्रगीतस्य वन्देमातरमस्य योगदानं अप्रतिमं अतुलनीयं च अस्ति । अद्य राष्ट्रगीतस्य १५० वर्षाणि पूर्णानि भवन्ति तथा भारतस्य आत्मनि एतत् गीतं प्रवर्तयितुं स्वातन्त्र्यस्य, राष्ट्रनेतृणां, प्रख्यातव्यक्तित्वस्य च कृते अस्माभिः कृतज्ञता प्रकटनीया । वन्दे शमातरम् न केवलं अस्माकं राष्ट्रगीतं, अपितु जीवन्तराष्ट्रस्य आत्मा वर्तते । अद्य राष्ट्रगीतस्य १५० वर्षाणि न केवलं इतिहासस्मरणस्य अवसरः, अपितु देशेदीयस्य संकल्पं विचारेण, कर्मणा, वचने च आलिङ्गयितुं क्षणम् अस्ति । तस्य आधारे निर्मितं भारतस्य भव्यप्रतिमा अस्मान् गौरवं जनयिष्यति ।

निपुणभारतकार्यक्रमे हिमाचलस्य विशिष्टयोगदानम्

निपुणलक्ष्यविद्यालयकार्यक्रमः निपुणभारत-मिशनस्य अन्तर्गतं हिमाचलप्रदेशस्य विशेषपदं वर्तते । अस्य मिशनस्य ध्येयम् अस्ति यत् प्रान्तस्य प्रत्येकः बालकः द्वितीयाश्रेणीपर्यन्तं मूलभूतभाषा-गणनाक्षमतायां निपुणो भवेत् । समग्रशिक्षायाः अन्त्यरेखासर्वेक्षणस्य परिणामैः एतद् ज्ञास्यते यत् यावद् शैक्षणिकपरिष्कारप्रयत्नैः विद्यार्थिनां अधिगमस्तरे कियत् परिष्कारः जातः । एतद् पदं हिमाचलप्रदेशं गुणवत्तापूर्णप्राथमिकशिक्षायाः मूलाधारे अग्रसरराज्यं करिष्यति ।

समग्रशिक्षाविदेशकः श्रीराजेशशर्मा अवदत् — “निपुणलक्ष्यविद्यालय-कार्यक्रमान्तर्गतं कृतम् एतत् अन्त्यरेखासर्वेक्षणम् प्राथमिकस्तरे शैक्षणिकपरिष्कारप्रयत्नानां वास्तविकफलमापनाय उपयुक्तम् । पूर्वं बेसलाइनसर्वेक्षणस्य आधारात् ४८० विद्यालयाः चयनिताः, तत्र प्रशिक्षणं शिक्षणसहाय्यं नवाचारविधयश्च प्रवर्तिताः । इदानीं अन्त्यरेखासर्वेक्षणेन ज्ञास्यते यत् एतेन बालानां अधिगमस्तरे कियत् उत्कर्षः प्राप्तः । ध्येयम् एतदेव यत् हिमाचलप्रदेशे प्रत्येकः बालकः द्वितीयाश्रेणीपर्यन्तं भाषागणनाक्षमतायां निपुणः भवेत् । निपुणलक्ष्यविद्यालयाः प्रदेशस्य प्रेरणास्रोतः सन्ति ।

सनातनहिन्दु-एकता-पदयात्रा देहलीतः श्रीधामवृन्दावनं प्रति सहस्राणां सनातनीनामुपस्थितौ प्रस्थिता

हिमसंस्कृतवार्ता: - नवदेहली। गुरुवासरे नवदेहलीतः सनातन-हिन्दुएकता-पदयात्रा प्रारब्धा। सहस्रशः सनातनीजनाः धर्मध्वजं वहन्तः स्वप्रतिज्ञां पूर्णं कर्तुं प्रस्थिताः।

हिन्दुधर्मः धर्मः न अपितु विचारधारा

सनातन-हिन्दुएकता-पदयात्रा हिन्दुराष्ट्रनिर्माणस्य, सद्भावस्य च प्रतिज्ञां कृत्वा प्रस्थानम् अकरोत्। देशस्य समस्तसन्तसन्निधौ दीदीमां ऋतम्भरादिसन्तैः सह अन्यैः साधुभिः सह बागेश्वरधामपीठाधीश्वर धीरेन्द्रकृष्णशास्त्री इत्यस्मै ध्वजं प्रदाय मार्गयात्रा प्रस्थापितः। बागेश्वरमहाराजः अवदत् यत् एषः दिवसः इतिहासस्य पृष्ठे पूर्वमेव उत्कीर्णः अस्ति, पुनः इतिहासः भवति। धर्मं सम्राट् करपात्री महाराजः गोरक्ष-आन्दोलनम् आरब्धवान्। सः सन्तानाम् आह्वानं कृत्वा सनातनैः सह हस्तं मिलित्वा नवम्बर-मासस्य ७ दिनाङ्के लक्ष्यं प्रति प्रस्थितवान्। महाराजः अवदत् यत् सम्पूर्णं जगत् हिन्दुनां शक्तिं साक्षात्करोतु। पारिवारिकविवादानाम् अन्यं कर्तुं विचाराणां कृते युद्धाय एतत् पदयात्रा क्रियते। हिन्दुधर्मः धर्मः न अपितु विचारधारा अस्ति।

छतरपुरस्य सिद्धपीठकात्यायनीमाता-मन्दिरात् आरब्धा यात्रा

छतरपुरस्य सिद्धपीठकात्यायनी मातामन्दिरस्य परिसरात् पदयात्रायाः आरम्भः अभवत्। पदयात्रायाः आरम्भात् पूर्वं मञ्चकार्यक्रमः आयोजितः यस्मिन् आदिगुरुशङ्कराचार्यजी, भारतमाता, गंगा-यमुनयोः अर्चना कृता। मञ्चे आगमनात् पूर्वं महाराजश्री कात्यायनी मातामन्दिरं प्राप्य मातुः दर्शनं कृत्वा आशीर्वादं गृहीतवान्। गौमातुः पूजनानन्तरं सत्पुरुषैः धीरेन्द्रशास्त्रिणे पटकी इति प्रदत्तम्। बागेश्वरमहाराजः स्वसम्बोधने उक्तवान् यत् धर्मसम्राट् कार्पात्री जी महाराजस्य गो-आन्दोलनं अग्रे नेतुम् समयः आगतः। साधुसमुदायः एकत्र उपविश्य एतस्य संकल्पस्य पूर्त्ये प्रयत्नशीलः अस्ति। इयं यात्रा राजनैतिकी न अपितु आध्यात्मिकी, अत एव दिल्लीतः वृन्दावनपर्यन्तं गच्छति। प्रत्येकं ग्रामे कोलाहलः भविष्यति, एकतायाः विषये च बलं भविष्यति। यात्रारम्भात् पूर्वं जैनसंतः लोकेशमुनिः महाराजः, शनिधामस्य दाती महाराजः, अभयदासः महाराजः, जगतगुरु भैयादासः महाराजः, कोटवनस्य मोनीजी महाराज आदि विद्वद्भिः सन्तैः उपस्थितेभ्यः सनातनिभ्यः स्ववचोभिः आशीर्वाचांसि प्रदत्तानि।

कुचक्राणां मर्दनस्य समयः

आगतः : दीदी माँ ऋतम्भरा

वात्सल्यग्रामात् श्रीधामवृन्दावनस्य दीदी माँ साध्वी ऋतम्भरा अवदत् यत् यत्र सद्भावना अस्ति, तत्र धनं, सफलता च निश्चयेन उपस्थिता भवति। यदा यदा देशस्य

आवश्यकता भवति तदा तदा भारतमाता बागेश्वरसर्वकारसदृशं पुत्रं जनयति। दीदी माँ उक्तवती यत् दुष्टविन्यासानां मर्दनस्य समयः आगतः। धर्मस्य अद्वितीयसंस्कारस्य जनजागरूकतायाः एतद् अभियानम् अविरामः निरन्तरं भविष्यति। सा अवदत् यत् एतत् पदयात्रा विधर्मिभ्यः युक्तं उत्तरं दास्यति इति।

भारतं विश्वस्य अग्रणीं कर्तुं पदयात्रा आधारः भविष्यति : गीतामनीषी महाराजः

प्रख्यातसाधु गीतामनीषी महाराजः अकथयत् यत् इयं पदयात्रा कालस्य आवश्यकता अस्ति अतः एषा पदयात्रा क्रियते। पदयात्रायाः संकल्पः केवलं बागेश्वरबालाजी-बाँके-बिहारी-समागमेन एव सीमितः नास्ति, अपितु अविशिष्टानां, स्वं निम्नं मन्यमानानां च कृते अवसरः अस्ति। एषा यात्रा सौहार्दस्य समरसतायाः मालायाः सृजनस्य कार्यं करिष्यति। भारतमातुः कण्ठं चालङ्कुरिष्यति। सः अवदत् यत् एषा पदयात्रा धर्मदमनार्थं प्रयतमानानां पाषण्डिनां कृते प्रत्युत्तरमेव वर्तते।

राष्ट्रगानेन हनुमानचालीसया राष्ट्रगीतस्य च गानेन सप्त व्रतानि स्वीकृतानि

पदयात्रायाः आरम्भः राष्ट्रगानेन अभवत्। महाराजश्री सर्वेभ्यः वन्देमातरम् गायितुं आह्वानं कृतवान्। तदनन्तरं हनुमान् चालीसायाः पाठः अभवत्। सनातनहिन्दु-एकता-पदयात्रायाः आधारभूतानि यानि सप्तव्रतानि सन्ति तानि मौकात्यायनी, बालाजी च साक्षीरूपेण पुनः पुनः उद्धृतानि। धीरेन्द्रशास्त्रिणा सर्वेभ्यः सनातन-पदयात्रिभ्यः प्रतिज्ञा कारिता यत् ते सनातनधर्मस्य रक्षणाय सम्मानाय गौरवाय च सदैव तटस्था भविष्यन्ति।

मार्गे अवतीर्णा देहली, सर्वत्र जनसम्मर्दः दृष्टः

यदा देशस्य सहस्रशः सनातनीजनाः सनातनहिन्दुएकतापदयात्रायां गच्छन्ति तदा देहलीस्थाः जनाः अपि पदे पदे सम्मिलितुं वीथिषु प्रविष्टा। पदयात्रायाः साक्षिणः सहस्राणि जनाः अभवन्। जनाः न केवलं उत्सुकदृष्ट्या यात्रां पश्यन्ति स्म अपितु यात्रायाः नेतृत्वं कुर्वन्तः बागेश्वरमहाराजस्य संकल्पे अपि तेषां विश्वासः अस्ति तथा च तेषां आशा अस्ति यत् सर्वेषां सहकारेण देशस्य स्थितिः दिशा च परिवर्तते इति।

स्त्रियः पुरुषाणां पृष्ठतः न सन्ति

अस्याः यात्रायाः कृते ५० सहस्राधिकाः जनाः पञ्जीकरणं कृतवन्तः, परन्तु यात्रायां लक्षाधिकानां जनानां उपस्थितिः दृश्यते। अस्यां यात्रायां सहस्राणि पुरुषाः युवकाः च सहचराः सन्ति चेदपि सहस्रशः युवकयुवतयः महिलाः अपि भागं गृह्णन्ति इति महत्त्वपूर्णम्। पञ्जीकरणं विहाय बहुसंख्याकाः जनाः पञ्जीकरणं विना सम्मिलिताः सन्ति।

बिहारनिर्वाचनम्.....

एन्. डी. ए. इत्यस्य अभ्यर्थिनां समर्थनाय जमुयी-नगरे निर्वाचनसमारोहं सम्बोधयन् भाजपा-दलस्य वरिष्ठः नेता, केन्द्रीय गृहमन्त्री अमितशाहः च अवदत् यत् एतत् निर्वाचनं विहारस्य विकासस्य दिननिर्धारणं करिष्यति काङ्ग्रेस-दलस्य नेता राहुलगान्धीवर्यः बाङ्का-नगरे महाघटबन्धन-दलस्य अभ्यर्थिनां कृते जनसभां सम्बोधयत्। श्रीगान्धी अवदत् यत् विहारस्य जनाः स्व-अधिकारविषये अवगताः सन्ति। आर्.जे.डी. दलस्य नेता तेजस्वी प्रसाद यादवः अररिया-नगरस्य जोकिहाट-नगरे निर्वाचनसमारोहं सम्बोधयत्। सः अवदत् यत् यदि महाघटबन्धनं सर्वकारस्य निर्माणं करोति तर्हि योग्य-महिला-लाभार्थिनां कृते माई-बाहिन-योजनायाः अन्तर्गतं त्रिशत्-सहस्र-रूप्यकाणि प्रदास्यन्ते विधानसभानिर्वाचनस्य द्वितीये तथा अन्तिमे चरणे नवम्बरमासस्य एकादश-दिनाङ्के विंशति-मण्डलेषु द्वाविंशत्यधिकैकशतं विधानसभाक्षेत्रेषु मतदानं भविष्यति, मतानां गणना नवम्बरमासस्य चतुर्दशतमे दिनाङ्के भविष्यति।

Himachal Weather:

हिमाचलप्रान्तस्य त्रयोदशस्थानेषु न्यूनतमं तापमानं दशांशतमात् अंशसेल्सियसात् अधः अस्ति।

हिमसंस्कृतवार्ता: - डॉ पद्मनाभः।शिमला। हिमाचलप्रदेशे गतदिनेषु जातायाः वर्षायाः हिमवृष्टेश्च कारणात् शैत्यं वर्धितम् अस्ति। राज्ये त्रयोदशस्थानेषु न्यूनतमं तापमानं दशांशतमात् अंशसेल्सियसात् न्यूनमेव अभिलिखितम् अस्ति, त्रिषु स्थानेषु तु ऋणतले अस्ति। अधुना राजधान्यां शिमलायां अन्येषु च भागेषु सूर्यः प्रसन्नः, तथापि वातौ शैत्यं स्थितमेव अस्ति। सुन्दरनगरनाम्नि स्थले सधननीहारः दृष्टः।

त्रयोदश नवम्बरपर्यन्तं वातावरणस्य स्थितिः

ऋतुविज्ञानकेन्द्रस्य शिमलायाः सूचनानुसारेण सर्वत्र प्रदेशे त्रयोदश नवम्बरपर्यन्तं आकाशं निर्मलं भविष्यति इति पूर्वानुमानम् वर्तते। आगामिनि त्रिचतुर्दिनेषु न्यूनतमं तापमानं शनैः शनैः द्वित्र्यंशतमे अंशसेल्सियसपर्यन्तं वृद्धिः सम्भाव्यते। तथापि, अधिकतमतापमाने विशेषं परिवर्तनं न भविष्यति।

एतेषु स्थानेषु न्यूनतमतापमानम्

शिमलायां 10.2°, सुन्दरनगरे 8.7°, भुन्तरे 6.4°, कल्पायां 1.4°, धर्मशालायां 12.2°, ऊनायां 12.0°, नाहने 11.9°, केलाङ्गे -2.9°, पालमपुरे 8.0°, सोलने 7.4°, मनाल्यां 4.1°, काङ्गडायां 9.0°, मण्ड्यां 9.6°, बिलासपुरे 12.5°, हमीरपुरे 9.2°, कुफरीस्थाने 7.8°, कुकुमसेरीस्थाने -2.4°, नारकण्डायां 6.1°, भरमौरि 10.0°, सेरुबागे 5.0°, बरठी क्षेत्रे 10.5°, कसौल्यां 13.0°, सराहने 9.7°, ताबो -2.4°, देहरागोपीपुरे 11.0° अंशसेल्सियस

**राजस्वविगास्य अन्तर्जालीया
जमाबन्दी प्रक्रिया अधुना
डिजिटलहस्ताक्षरेण, QR कूटाङ्केन च
समाविष्टा भविष्यति, निर्गताधिसूचना**

राजस्वविभागः हिमाचलप्रदेशः

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। हिमाचलप्रदेशे अधुना जनाः डिजिटलहस्ताक्षरेण, क्यूआर कूटाङ्केन (कोड) च ऑनलाइन जामाबन्दी-प्रवेशं कर्तुं शक्नुवन्ति । पूर्वं ग्रामीणराजस्वाधिकारिणः हस्ताक्षरं विना अन्तर्जालजमाबन्दीप्रक्रिया पञ्जीकृता भवति स्म । अधुना सर्वकारेण डिजिटलहस्ताक्षराणि, क्यूआर-सङ्केतानि च समाविष्टानि सन्ति । राजस्वविभागेन एकसप्ताहस्य अन्तः एव जनसमूहात् आक्षेपाः परामर्शाः च याचिताः। अस्य विषये अतिरिक्तमुख्यसचिवः के.के. पन्तः अधिसूचना कृतवान् अस्ति। राज्यसर्वकारेण राजस्वविभागस्य अभिलेखाः अन्तर्जालद्वारा कृताः येन जनानां ग्रामीणराजस्वाधिकारिवृत्तं न गन्तव्यम्। तेषां द्वारे जनानां सुविधां दातुं एषः निर्णयः कृतः । यद्यपि राजस्वविभागेन पूर्वमेव जमाबन्दी ऑनलाइन कृतम् आसीत् तथापि तस्मिन् पटवारीणां डिजिटलहस्ताक्षराणि न समाविष्टानि आसन्। फलतः ग्रामीणराजस्वाधिकारिणः हस्ताक्षरार्थं जनानां ग्रामीणराजस्वाधिकारिवृत्तं गन्तव्यम् आसीत् । अधुना सर्वकारेण एतस्याः प्रक्रियायाः सरलीकरणं कृतम् अस्ति । द्वितीयं, जनाः QR कूटाङ्कं स्कैनकृत्वा अपि स्वभूमिविषये सूचनां प्राप्तुं शक्नुवन्ति

**बेतिया - अद्य प्रधानमन्त्री नरेंद्रः मोदी
चंपारणे विशालां जनसभां करिष्यति**

हिमसंस्कृतवार्ता- कुणाल कौशिकः

शनिवासरे प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः आगमनं चनपटिया विधानसभाक्षेत्रे स्थिते कुडिया कोठी क्षेत्रे भविष्यति, यत्र सः निर्वाचनजनसभां सम्बोधयिष्यति। प्रत्येकं निर्वाचनकाले चंपारणभूमौ प्रधानमन्त्रिणः आगमनं भवति, यस्य प्रभावः एन.डी.ए. गठबंधनस्य पक्षे दृश्यते। अस्मिन् वर्षे अपि जनाः प्रधानमन्त्रिणः आगमनं प्रतीक्षन्ते, उत्साहेन च पूरिताः सन्ति। एकादशे नवम्बरमासे द्वितीयः मतदानचरणः भविष्यति, यस्मिन् एकविंशतिः विधानसभासनानि चंपारणप्रदेशे अन्तर्भवन्ति। प्रधानमन्त्रिणः एषा सभा मतदातृणां मनोभावं कथं प्रभावितं करिष्यति इति ज्ञातुं रोचकं भविष्यति। स्थानीयैः प्रशासनैः सुरक्षा-व्यवस्थायाः दृढाः उपायाः कृताः सन्ति, तथा भारतीयजनता पक्षस्य कार्यकर्तारः जनसभां ऐतिहासिको कर्तुं प्रयासं कुर्वन्ति।

इदानीं चिट्टाविरुद्धं अभियानं भविष्यति जनान्दोलनम् मुख्यमंत्री सुखुः

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। हिमाचलप्रदेशे चिट्टाविरुद्धम् अभियानं अधुना जनान्दोलने परिणमयिष्यते। राज्ये प्रत्येकस्य नागरिकस्य सहभागिता सुनिश्चिता भविष्यति। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखुः शिमलानगरे नवम्बर १५ दिनाङ्के निर्धारितस्य चिट्टाविरोधी वाकथॉन् इत्यस्य सज्जतायाः विषये समीक्षासभायाः अध्यक्षतां कुर्वन् एतत् वक्तव्यं दत्तवान्। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् वाकथॉन् इत्यस्मिन् भागं ग्रहीतुं पञ्जीकरणं बारकोड स्कैनिङ्गं कृत्वा कर्तुं शक्यते। वाकथॉन्-काले रिड्ज-स्थलात् चौड़ा-मैदानपर्यन्तं विविधाः जागरूकता-कार्यक्रमाः आयोजिताः भविष्यन्ति। युनः, छात्राः, समाजस्य विभिन्नवर्गस्य जनाः च अस्मिन् वाकथॉन्-क्रीडायां भागं गृह्णन्ति । सुखुः सर्वेभ्यः विभागेभ्यः आयोजनं सफलं कर्तुं सज्जतां सम्पन्नं कर्तुं निर्देशं दत्तवान्। सः अवदत् यत् नवम्बर १५ दिनाङ्कात् आरभ्य चिट्टाविरुद्धम् एतद् अभियानम् मासत्रयं यावत् निरन्तरं भविष्यति। एतत् चिट्टाविरुद्धं राज्यसर्वकारस्य निर्णायकं युद्धं भविष्यति। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् राज्यस्तरीयचिट्टाविरोधी वाकथॉन् इत्यस्य अनन्तरं मण्डले उपविभागस्तरस्य च विभिन्नाः चिट्टाविरोधी कार्यक्रमाः अपि आयोजिताः भविष्यन्ति। एतेषु कार्यक्रमेषु मन्त्रिमण्डलस्य सदस्याः, सर्वे विधायकाः, समुदायस्य प्रमुखाः व्यक्त्यः च भागं गृह्णन्ति। सभायां पुलिसमहानिदेशकः अशोक तिवारी इत्यनेन वाकथॉन् इत्यस्य सज्जतायाः विषये सूचना प्रदत्ता। मुख्यसचिवः संजयः गुप्ता, अतिरिक्तमुख्यसचिवः के.के.पन्तः, अतिरिक्तः मुख्यसचिवः श्यामभगतः नेगी, मुख्यमन्त्रिणः सचिवः राकेशकंवर, ओएसडी गोपाल शर्मा अन्ये च वरिष्ठाधिकारिणः उपस्थिता अभवन्।

प्रसिद्धा गायिका अभिनेत्री च सुलक्षणा पण्डित इत्यस्याः ७१ तमे वर्षे निधनम्

स्य सुमधुरस्वरं चलचित्रविश्वे प्रसारितवती सुलक्षणा पण्डितः ७१ वर्षे एव स्वर्गं गता अस्ति । तस्याः मृत्युकारणं अद्यापि न प्रकाशितं, परन्तु सा चिरकालात् रोगी आसीत् इति कथ्यते। समाचारानुसारं अभिनेत्री किञ्चित्कालं यावत् रोगी आसीत्। तस्याः मृत्योः कारणं सम्यक् अद्यापि न प्रकाशितम्। अभिनेत्र्याः मृत्योः वार्ता प्रसारिता एव सामाजिकमाध्यमेषु प्रशंसकाः तस्याः स्मरणं कृत्वा शोकं प्रकटयितुम् आरब्धवन्तः । नानावती-चिकित्सालये सा अन्तिम-श्वासं गृहीतवती इति कथ्यते । सा केवलं ९ वर्षे एव सङ्गीतचयनं कृतवती इति कथ्यते। १९६७ तमे वर्षे पार्श्वगायने प्रवेशं प्राप्य १९७५ तमे वर्षे “संकल्प” इति चलच्चित्रे “तू ही सागर है तू ही किनारा” इति गीतं गीतवती

सुलक्षणा पौराणिकस्य शास्त्रीयागायकस्य पण्डितजसराजस्य परिवारस्य आसीत् ।

सुलक्षणापण्डितस्य जन्म १९५४ तमे वर्षे अभवत् । सा संगीतपरिवारात् आगता । तस्याः मातुलः पौराणिकः शास्त्रीयागायकः पण्डितजसराजः आसीत् । तस्याः भ्रातृभ्रातृषु त्रीणि भगिन्यः, त्रयः भ्रातरः च सन्ति । भ्रातृषु जटिन-ललितयोः सङ्गीतक्षेत्रे प्रसिद्धौ युगलौ स्तः । तस्याः भगिनी विजयपण्डितः अपि बालिवुड-क्रीडायाः प्रमुखा अभिनेत्री अस्ति

हिमसंस्कृतवार्ता: , ईदरधीरजः, हैदराबादः

वार्ता-संवादः

नन्दिनी- नमो वः। अद्यतने 'अध्येता' इत्यस्य वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं करोमि। नमस्ते काव्ये।
काव्या- नमस्ते नन्दिनि। अहम् एकां मुख्यां वार्तां पठितवती अस्मि। श्रीनगरस्य आरक्षकैः आतङ्कवादस्य योजना निष्फला कृता। ते त्रयः अभियुक्तः शस्त्रास्त्रैः सह गृहीतवन्तः। एतत् श्रुत्वा अहं शान्तिम् अनुभवामि।

नन्दिनी- आम्, एषा वार्ता तु मह्यम् अपि रोचते यत् आरक्षकाः देशस्य रक्षणे सदा सन्नद्धाः सन्ति। इदानीम् अन्या वार्ता। गृहमन्त्री अमितशाहः राहुलगान्धिनम् उक्तवान् अस्ति यत् 'सेनां जातिधर्मयोः आधारणा मा विभजतु' इति। एतादृशाः विवादाः देशस्य एकतायाः कृते हानिकारकाः।

काव्या- सत्यम्। राजनैतिकविवादेषु सेनायाः उल्लेखः न भवेत्। इदानीं पश्यतु, भारतेन स्वस्य 'चिक्कन्स् नेक्' नामकस्य क्षेत्रस्य रक्षा वर्धिता, यतः पाकिस्थानं बाङ्गलादेशेन सह मेलनं कृतवत् अस्ति। देशस्य सुरक्षा सर्वोपरि अस्ति।

नन्दिनी- आम्, देशस्य सीमानां रक्षणं महत्त्वपूर्णम्। एषा वार्ता किञ्चित् चिन्ताजनिका अस्ति। परन्तु, इदानीम् एका सुखदा वार्ता अस्ति। काश्मीरस्य उपत्यकायां पर्यटकाः आगतवन्तः सन्ति, यतः चिनारवृक्षाः सम्पूर्णं क्षेत्रं सुन्दरवर्णैः रञ्जितवन्तः। एतत् श्रुत्वा मनः प्रसीदति।

काव्या- आम्, काश्मीरस्य सौन्दर्यं तु अनुपमम्। एतादृशी वार्ता शान्तिं ददाति। अद्य वयं सुरक्षायाः, राजनीतेः, सौन्दर्यस्य च चर्चां कृतवत्यः स्मः। धन्यवादः नन्दिनि। श्वः पुनर्मिलावः।

नन्दिनी- धन्यवादः काव्ये। अद्यतनस्य कार्यक्रमस्य समाप्तिः अत्रैव भवति। श्वः नूतनाभिः वार्ताभिः सह पुनर्मिलामः। नमस्कारः।

"लौकिकन्यायकोशः" (३४१)"

मूषिकसर्पपेटिकान्यायः"

एकस्यां पेटिकायां बहूनि वस्तूनि स्थापितानि । एकः सर्पः कथञ्चित् तस्यां पेटिकायां बद्धः अन्नविहीनः प्राणमात्रावशेषेण जीवति स्म । एकदा एकः मूषिकः खाद्यम् अन्विषन् पेटिकां दृष्ट्वा तस्याः चिह्नं कृत्वा अन्तः प्रविष्टः । स्वमुखे इव आगतं मूषिकम् अवलोक्य सर्पः आनन्देन तं खादितुं प्रयत्नं कृतवान् । परन्तु चतुरः सः मूषिकः तैनेव चिह्नेन बहिः आगतः । एवं दैवायत्तानि कर्माणि विचित्राणि भवन्ति । सुखम् अपेक्षमाणः दुःखं दुःखम् अपेक्षमाणः च सुखं विन्दति लोके ।

**डा. वर्षा प्रकाशः टोणगांवकर
पुणे / महाराष्ट्रम्**